

Hemservice

Bakgrund

Hemservice har sedan många år tillbaka utfört snöskottning och gräsklippning för äldre eller funktionshindrade medborgare i Timrå kommun. Utöver det finns samarbeten med kultur och teknikförvaltningen, Trafikverket samt Länsstyrelsen kring skötsel av gröna ytor inom kommunen. Exempel på detta är: skötsel av naturreservat, röjning av sly, vägdiken, torg blommor. Totalt utförs 33 uppdrag under sommartid förutom gräsklippningen till privatpersoner. Det finns också en intern kommunservice som alla förvaltningar i kommunen kan nyttja vid t.ex. enklare flytt av möbler Hemservice är numer organisatoriskt placerat vid kommunens egna arena för sysselsättning och arbetsträning, Enheten för rehabilitering och utveckling.

Vid enheten för rehabilitering och utveckling arbetar man enligt den nya processen som beslutades i nämnd "Vägen till hållbar egen försörjning". Detta innebär i korthet att verksamhet anpassas efter individens behov för att denna ska utveckla sin kompetens och gå mot en sysselsättning.

Vem kan få Hemservice

Servicen utförs i hela Timrå kommuns och har delats upp i fyra områden med fyra bilar och 2-3 medarbetare i varje team. Ansökningsblanketter med tydligt beskrivna förutsättningar bifogas denna utredning.

Kriterierna för att kunna ta del av Hemservice är att du ska vara bokförd på adressen, 75 år eller äldre alternativt ha en funktionsvariation. Alla som söker beviljas inte utan det är först till kvarn då verksamheten endast klarar av att hantera ett begränsat antal hushåll. Säsongen 2020/2021 beviljades 57 hushåll.

Kostnaden är 250 kr inkl. moms per tillfälle

Erfarenheter vintern 2020/2021

För att kunna utföra de arbetsuppgifterna snöröjning åt privatpersoner krävs en personalstyrka med god fysik och körkort. I och med att kommunen åtagit sig ett uppdrag som medborgarna förväntar sig få utförts krävs det också ett antal överanställda för att kunna hantera sjukdomar och annan korttidsfrånvaro. I och med den nya processen har antalet anställda på Hemservice blivit färre än tidigare år vilket har medfört svårigheter att utföra uppdraget. Tidigare år har verksamheten inför vintrarna kunnat handplocka personer från Lärande och arbete och anställt dem för att ha en bredd bland personalen. Dock har det medfört att vid snöfattiga vintrar har det varit svårt att hitta meningsfulla arbetsuppgifter åt den personalen.

Under den gångna vintern har det varit en relativt liten personalstyrka om tio personer som haft som uppdrag att sköta snöskottning. Alla tio anställda har en tillsvidareanställning med lönebidrag från Arbetsförmedlingen. Bidragen ligger mellan 65% till 80% av de anställdas lön. Lönebidraget ges på grund av att det finns någon form av arbetshinder som medför att arbetsplats och arbetsuppgifter ska anpassas efter individuella behov. Verksamheten skall anpassa arbetet efter medarbetares förmågor därför blir arbetsmiljöfrågor särskilt viktiga.

I arbetsgruppen har flera medarbetare dokumenterade ryggbesvär. Tre av dessa kan inte längre arbeta med snöskottning och har därför, under vinterhalvåret, bytt arbetsuppgifter inom verksamheten. En tydlig tendens vid utförande av snöskottning efter de stora snöfallen den gångna vintern är att flera medarbetare blivit sjukskrivna kortare eller längre perioder efter de snöfall som varit, vilket i sin tur resulterat i stora problem att bemanna uppdraget.

Under snöfallen som varit under vintern 2020/21 har det också uppmärksammats hur kraven från husägare ökat kring hur och var snöskottning utförts då husägare vid flertalet tillfällen vänt sig till verksamheten med synpunkter och klagomål på när och hur snöskottningen utförs.

Efter ett av snöfallen klarade Hemservice ej av att utföra uppdraget varför en extern aktör med traktor fick tas in för att snöröja.

Omvärldsbevakning

Utredningen har funnit att service av det här slaget utförs till privatpersoner i kommunal regi endast av länets övriga kommuner. Inventering har skett via hemsidor samt via kontakt med arbetsmarknadspolitiska verksamheter. De skäl som framförs till varför kommunerna inte gör det är bland annat pga. konkurrens med näringslivet samt att man inte vill ha åtaganden mot privatpersoner och företag i sådan verksamhet.

Konkurrerande verksamhet

Under utredning har kontakt tagits med Sveriges kommuner och Regioner (SKR) och deras jurist Helena Henriksson som specialiserat sig på konkurrensfrågor mellan offentliga aktörer och näringsliv. Hon hänvisade till Konkurrensverkets vägledning som säger att denna verksamhet kan handla om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet utifrån prissättningen.

Det finns också en rapport (bifogas utredning) från konkurrensverket som tar upp frågan kring kommuners försäljning av varor och tjänster där snöskottning och gräsklippning tas upp som ett exempel.

"I några fall framgick det av svaren att åtgärderna föranletts av att kommunen tagit emot klagomål.

Av de tillfrågade kommunerna uppgav 36 procent att de mottagit klagomål avseende sin säljverksamhet

*under perioden 2016–2019. Det är i dessa fall i första hand alltså inte fråga om klagomål som inkommit till Konkurrensverket, utan klagomål som kommunerna själva tagit emot. Utifrån vad som kan utläsas av svaren har klagomålen varit av blandad karaktär och avsett bl.a. kulturskola, café, biograf, **gräsklippning och snöskottning**. Att det lokala näringslivet påtalar upplevda problem för kommunen är positivt då det bidrar till att frågor om konkurrensneutralitet hålls levande."*

Under vintern har privata aktörer i Timrå Kommun hört av sig till verksamheten med en undran om det finns arbetsuppgifter för dem att ta del av. Därav bedöms det finnas privata aktörer som kan utföra detta uppdrag i kommunen.

Ekonomi

Nedan följer en redogörelse över utfallet på Hemservice i april åren 2020 och 2021.

	202001-04	202101-04
Kostnad Arbetskraft	-1 239 685	-1 041 548
Bidrag AMS	328 757	117 095
Sjuklön	-110 343	-177 000
Drivmedel fordon/maskiner	-20 000	-15 000
Övriga kostnader	-47 000	-35 000
Summa	1 088 271	1 151 453

Serviceintäkter

Serviceintäkterna är beroende av antalet sökande hushåll och under vinterhalvåret mängden snöfall. Kostnaden för kommunmedborgaren är 250 kronor/tillfälle som insatsen utförs.

Säsong	2019-2020	2020-2021
Vinter	112 000 kronor (51 hushåll)	66 750 kronor (57 hushåll)
sommar	48 900 kronor (53 hushåll)	47 100 kronor

Arbetsträningsarena

I nämndbeslutet att arbeta enligt den nya processen "Vägen till hållbar egen försörjning" ingår att styra om organisationen kring kommunens egna arbetsträningsarenor från att vara verksamhetsinriktade till att vara individinriktade och kompetenshöjande. Hemservice i sin nuvarande som verksamhet för arbetsträning bedöms ej leva upp till detta. Att arbeta rehabiliterande och stödjande är svårt i en verksamhet som åtar sig ett uppdrag att leverera en sådan viktig sak som snöskottning till privatpersoner. Det är en svårplanerad fysisk arbetsuppgift som måste utföras i närtid till snöfallet och kräver stora personella och maskinella resurser. Under vintern 2020/2021 har Hemservice varit svår att bedriva med nuvarande personalstyrka och deltagare och snarar bidragit till ökad fysisk ohälsa.

Slutsats och förslag till beslut

I och med omställningen till ett individinriktat arbetssätt inom kommunens egna arbetsträningsarenor har det uppdragats att vissa arbetsuppgifter ej bedöms möjliga att genomföra. Snöskottning och gräsklippning till privatpersoner är en sådan. Det är arbetsuppgifter som är resurskrävande och svårplanerade för verksamheten. Den befintliga personalen på Hemservice har alla lönebidrag pga. nedsatt arbetsförmåga, några pga. ryggproblem. Utifrån detta bedöms inte manuell snöskottning som en lämplig arbetsuppgift vilket också har visat sig i ökade sjuktal efter snöfall.

Vidare finns frågan kring konkurrens med näringslivet. Enligt Konkurrensverkets handledning kan det handla om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet utifrån prissättningen. Privata aktörer har varit frågande varför kommunen erbjuder denna tjänst och velat ta del av arbetsuppgiften. Under vintern 2020/2021 inkom också många synpunkter från de som beviljats Hemservice kring utförandet vilket visar på att verksamheten i befintlig form ej klarar av att leverera det man åtar sig, samt att alla berättigade kommuninvånare ej kan ta del av tjänsten då verksamheten endast klarar ett begränsat antal.

Utifrån detta föreslår förvaltningen att avsluta säljverksamheten med snöskottning och gräsklippning till privatpersoner och att Hemservice finns kvar som en intern kommunal verksamhet med ett arbetssätt som svarar upp mot processen till egen hållbar försörjning. Den ekonomiska kalkylen för att sluta utföra tjänsten beräknas visa på ett visst positivt utfall då kostnaden för fordon samt maskiner beräknas bli lägre.

TIMRÅ KOMMUN
Socialförvaltningen

Postadress: 861 82 Timrå
Besöksadress: Köpmangatan 14
Telefon: 060-16 31 00

Bankgiro: 5672-9387
Organisationsnummer: 212000-2395
Fax: 060-16 31 04

Hemsida: www.timra.se
E-post: soc@timra.se